

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn av Enöglaskolan
i Enköpings kommun

2011-02-25

Rektor
Eva Wadell
Örtagatan 3
745 32 Enköping
eva.wadell@enogla.enkoping.se

Enköpings kommun
Kungsgatan 42
745 80 Enköping
information@enkoping.se

Tillsyn i Enöglaskolan

Förskoleklass och årskurserna 1-5

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Enöglaskolan och Enköpings kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Enöglaskolan måste förbättra elevernas kunskapsresultat. Skolan har tidigare under flera år haft stora problem inom området normer och värden. Skolan har genom stor kraft kommit tillrätta med de flesta av dessa problem och präglas nu av en miljö som eleverna mestadels upplever som trygg. Under denna tid har skolan, enligt rektorn och lärarna inte haft det fokus på kunskapsresultaten som krävs för att eleverna ska ges möjligheter att nå de nationella målen.

De resultat Skolinspektionen tagit del av är sammanställningar av elevernas resultat på de nationella ämnesproven. Skolinspektionen kan alltså inte bedöma om eleverna ges förutsättningar att lägst nå målen för utbildningen.

Resultaten från de nationella ämnesproven indikerar dock att resultaten i årskurserna 3 och 5 behöver förbättras. Av eleverna i årskurs 3 når cirka 16 procent inte målen i svenska och matematik.

I årskurs 5 är resultaten låga. Här redovisar skolan en måluppfyllelse på 64 procent i matematik, 68 procent i svenska och 84 procent i engelska. Resultaten har dessutom sedan år 2009 sjunkit med 24 procentenheter i matematik och 12 procentenheter i svenska. Detta innebär att ungefär var tredje elev inte når målen i matematik och svenska.

För att förbättra dessa låga resultat har rektorn tillsammans med lärarna inlett en kompetensutveckling. Skolan står också i begrepp att starta läxhjälp på eftermiddagarna för sina elever.

Lärarna anpassar undervisningen efter elevernas behov och det finns goda rutiner för att identifiera de elever som är i behov av särskilt stöd. Sådant stöd ges också och då främst inom matematik, svenska, engelska och idrott- och hälsa. I andra ämnen ges inte stöd i samma omfattning och tillsynen visar att det finns elever som inte får det särskilda stöd de behöver. Skolans arbete med åtgärdsprogram behöver vidareutvecklas så att det blir ett bättre redskap när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring elever i behov av särskilt stöd. Inför det fortsatta arbetet med att vidareutveckla åtgärdsprogrammen är det viktigt att rektorn tar ansvar för att en utredning alltid ligger till grund för upprättandet av åtgärdsprogram. Även en utredning av lärmiljön bör finnas med.

Elevernas individuella utvecklingsplaner behöver förbättras och då främst de skriftliga omdömena.

Elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande behöver även det utvecklas.

Enöglaskolans arbete med uppföljning, utvärdering och analys av resultat behöver förbättras för att ligga till grund för skolans kvalitetsarbete. För detta har rektorn ett stort ansvar. Rektorn behöver också ta ett större ansvar för att inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning. Sammantaget ska dessa underlag användas för det vidare arbetet för högre måluppfyllelse.

Skolinspektionen har i tillsynen av Enöglaskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever ges inte förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).
- De individuella utvecklingsplanerna följer inte grundskoleförordningens krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte ansvar för att inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning (2 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn tar inte ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att detta underlag används för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § första stycket sista meningen 1985 års skollag, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektorns ansvar).
- Rektorn tar inte ansvar för att undervisningen utgår och omfattar kursplanernas krav i samtliga ämnen (Inledning kursplanerna, Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer).
- Elevernas inflytande över hur utbildningen utformas är inte tillräckligt (4 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Skolans årliga plan mot kränkande behandling uppfyller inte skollagen (14 a kap. 8 § 1985 års skollag).
- Åtgärdsprogrammen uppfyller inte grundskoleförordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Alla elever som är i behov av särskilt stöd får inte sådant stöd (4 kap. 1 § andra stycket 1985 års skollag, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Rektorn fattar inte beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

I samband med uppföljningen av Enöglaskolans tillsyn begär Skolinspektionen en sammanställning, på övergripande skolnivå, av elevernas kunskapsresultat utifrån kursplanernas krav.

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2.

Rektor och Enköpings kommun har ansvar för att Enöglaskolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast sex månader från den dag beslutet för Enköpings kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Enköpings kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Åsa Rehnberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi

Enhetschef

Tommy Bucht

Undervisningsråd

Bilagor:**Bilaga 1** Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan**Bilaga 2** Tillsynsprotokoll och bedömningar för Enöglaskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Enköpings kommun under våren 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Enöglaskolan den 25-26 januari år 2011. Ansvariga för tillsynen har varit Undervisningsrådet Tommy Bucht och utredare Mathias Ljungström.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Enöglaskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Enöglaskolan intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av Enöglaskolan

Tabell 1. Antal elever på Enöglaskolan.

Enöglaskolan	Antal elever
Förskoleklass	44
Grundskoleklass	173

Källa: Skolans egna uppgifter januari år 2011.

Enöglaskolan ligger centralt i Enköping och omfattas av förskoleklass och grundskolans årskurser 1-5. Skolan leds av en rektor. Skolan är indelad i tre arbetslag. Arbetslagen har varsin arbetslagsledare som tillsammans med rektorn ingår i skolans pedagogiska ledningsgrupp.

Arbetslag 3-5 med årskurserna 3-5 och en fritidshemsavdelning.

Arbetslag F-2a med fritidshem, förskoleklass och årskurserna 1-2 samt en särskild undervisningsgrupp med elever som nyligen anlänt till Sverige. Denna grupp kallas förberedelseklass.

Arbetslag F-2b med fritidshem, förskoleklass och årskurserna 1-2.

Enöglaskolan ingår, liksom övriga grundskolor i kommunen, i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan,

Tillsynsprotokoll för Enöglaskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Alla elever ges inte förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan
Kursplanerna

Motivering:

Enöglaskolan saknar sammanställningar i alla ämnen av elevernas måluppfyllelse på skolnivå. Sammanställningar finns endast i de ämnen eleverna har genomfört de nationella ämnesproven. Därmed saknas viktiga underlag för att bedöma hur väl skolan har lyckats med kunskapsuppdraget.

I de nationella ämnesproven år 2010 har enligt skolans egen bedömning 84 procent av eleverna i årskurs 3 nått målen i matematik. I svenska har 83 procent av eleverna nått målen. Detta innebär att cirka 16 procent av eleverna inte nått målen i dessa två ämnen.

I de nationella ämnesproven för årskurs 5 redovisar skolan en måluppfyllelse på 64 procent i matematik, 68 procent i matematik och 84 procent i engelska. Resultaten har sedan år 2009 sjunkit med 24 procentenheter i matematik och 12 procentenheter i svenska. Detta innebär att drygt var fjärde elev, nästan var tredje elev inte når målen i matematik och svenska.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärares bedömning och utvärdering

Bedömning:

De individuella utvecklingsplanerna följer inte grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Elevernas individuella utvecklingsplaner är idag inte utformade på ett sådant sätt att eleven och elevens vårdnadshavare får tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen. De skriftliga omdömena som lärarna skriver är heller inte alltid relaterade till läroplanen och kursplanerna.

Den framåtsyftande delen måste bli tydligare så att elever och föräldrar lättare kan utläsa vilka insatser skolan ska göra för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan**Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering****Bedömning:**

Rektorn tar inte i tillräcklig hög grad ansvar för att inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag,
Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Rektorn måste i en högre grad följa upp lärarnas undervisning. Rektorn beskriver att hon håller sig förtrogen med verksamheten genom lektionsbesök, medarbetarsamtal, samtal med elever och föräldrar samt genom att delta i skolans olika konferenser. Intervjuer med rektorn och lärarna visar att rektorn inte specifikt följer upp likvärdighet, undervisningens kvalitet eller hur läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot verkligen genomsyrar undervisningen. Lärarna efterfrågar rektorns närvaro i undervisningen samt återkoppling på undervisningen som ett stöd för det pedagogiska ledarskapet i klassrummet.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tar inte i tillräcklig hög grad ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att detta underlag används för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket sista meningen 1985 års skollag
Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

På skolnivå kan inte skolan redovisa några sammanställningar av elevernas kunskapsutveckling i några ämnen utöver resultaten i de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. Skolan saknar därmed ett fullt ut fungerande uppföljningssystem med påföljande brister i skolans kvalitetsarbete. Lärarna har kontroll över elevernas individuella resultat i alla ämnen och rapporterar detta i ett digitalt system. När Skolinspektionen efterfrågar dessa resultat finns inte kunskap på skolan för att presentera dessa på en skolövergripande nivå. Detta leder till att skolans resultat inte alltid är kända och på ett tydligt sätt utgör ett underlag för utveckling av verksamheten. Skolan är medveten om dessa brister och har påbörjat ett arbete med att utveckla och förbättra verksamheten i förhållande till de nationella målen.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att undervisningen utgår och omfattar kursplanernas krav i samtliga ämnen.

Författningsstöd:

Inledning kursplanerna, Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer

Motivering:

Eleverna i den särskilda undervisningsgruppen förberedelseklassen får inte undervisning i alla ämnen. Rektor har inte fattat beslut om anpassad studiegång.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Elevernas inflytande över hur utbildningen utformas är inte tillräckligt.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § 1985 års skollag

Motivering:

Tillsynen visar att eleverna på Enöglaskolan i varierande grad ges möjlighet till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande. Eleverna i alla åldersgrupper har svårt att ge andra exempel på inflytande an val av arbetsuppgifter och att de ibland ges möjlighet att få rösta i gruppen. Samtidigt säger flera elever *"det är bäst att lärarna bestämmer för de vet ju hur det ska vara"*. Lärarna menar att de ger eleverna ett inflytande över utbildningen men anser att de kanske inte tillräckligt tydligt berättar för eleverna hur och när de kan utöva sitt inflytande och att detta kan göra det otydligt för eleverna. Skolan arbetar medvetet med att för eleverna tydliggöra målen för olika arbetsområden, vilket är en förutsättning för elevernas inflytande över sitt eget lärande.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans årliga plan mot kränkande behandling uppfyller inte skollagen.

Författningsstöd

14 a kap. 8 § 1985 års skollag, Åtgärder mot kränkande behandling

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av skolans handlingsplan mot kränkande behandling som gäller för läsåret 2010/11. Planen bygger på ett felaktigt lagstöd. En ny lagstiftning togs fram och började gälla från den 1 januari 2009.

Planen innehåller en vision om skolans lärandemiljö. En kartläggning har gjorts av skolan. Den bygger på en enkät där eleverna i årskurs 3 och 5 får svara på frågor kring

trygghet, arbetsro med mera. Skolan har också i sin kartläggning använt sig av en granskningsmodell för att upptäcka risker för trakasserier och diskriminering. De åtgärder som föreslås i planen är inte tydligt kopplade till de behov som framträder av kartläggningen.

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bedömningsområde: Särskilt stöd****Bedömning:**

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen

Motivering:

De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte förordningens krav. Elevens behov framgår inte alltid tydligt. Åtgärder som skolan föreslår är sällan tillräckligt konkreta och syftet med åtgärder är inte heller relaterade till läroplanen och kursplanerna. Det framgår inte alltid vilka åtgärder skolan och läraren ska genomföra för att eleven ska få det särskilda stöd den har rätt till. Slutligen framgår det inte hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bedömningsområde: Särskilt stöd****Bedömning:**

Alla elever som är i behov av särskilt stöd får inte sådant stöd

Författningsstöd:

4 kap. 1 § andra stycket 1985 års skollag
5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Motivering:

Alla elever som är i behov av särskilt stöd ges inte detta på Enöglaskolan. Det särskilda stödet ges främst i ämnena svenska, engelska och matematik även om det förekommer i andra ämnen som exempelvis idrott- och hälsa. I övriga ämnen har eleverna sämre

möjligheter att få särskilt stöd. Skolan har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Trots detta uppger rektorn, lärarna och skolans specialpedagoger att inte alla elever som har svårigheter i skolarbetet får särskilt stöd i de ämnen de behöver.

Huvudområde: Rektorns beslutsfattande

Bedömningsområde: Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna

Bedömning:

Rektorn fattar inte beslut för elever med anpassad studiegång.

Författningsstöd:

5 kap. 10 § grundskoleförordningen

JO:s beslut den 2 oktober 1997, dnr 3053-1996

Motivering:

På skolan finns en särskild undervisningsgrupp som kallas förberedelseklassen. Denna grupp består av elever som är nyanlända till Sverige. Samtliga elever har merparten av sin undervisningstid i denna grupp. I de situationer där eleverna har möjlighet att nå målen undervisas de i den elevgrupp de i framtiden kommer att tillhöra. Enligt kommunens delegationsordning är det delegerat till rektorn att fatta beslut om anpassad studiegång. Elever på skolan har, som nämnts ovan, anpassad studiegång. Dessa beslut behöver utvecklas så att det av besluten framgår på vilket sätt undervisningen har anpassats. Bland annat måste det framgå vilka ämnen som påverkas och i vilken utsträckning.